

■ **A közelgő választások miatt nemcsak a politikusok, de az átlagemberek körében is egyre gyakrabban esik szó a Parlament, illetve a kormány eddigi tevékenységéről. Ön miként értékeli az elmúlt három esztendő?** – kérdeztük dr. Grezsa Ferenc MDF-es vásárhelyi országgyűlési képviselőt.

– Az Országgyűlés és a kormány munkakapcsolata az elmúlt években nagyjából megfelelt a parlamentáris demokrácia szokásainak. Mivel a kormányzatot a parlamenti többség állította, így nyilvánvalóan támogatja is annak célkitűzéseit. Amit a lakosság mostanában tapasztal a Parlament munkájával kapcsolatban, az persze teljesen szokatlan, hiszen évtizedekig nem voltak érdemi viták, a kormány csak formálisan vitte a Parlament elé javaslatait. A mostani kemény szócstaták ezért visszatetszőek lehetnek. Ez persze nemcsak a kormányzópártok, hanem az ellenzékiek miatt is alakult így. Azt kell azonban mondani, hogy ez természetes. A nyugati demokráciákban az ellenzék sokszor erőteljesen szembeszáll a kormányzattal. Magam mégis

„A legkisebb rossz az MDF lenne”

Interjú dr. Grezsa Ferenc vásárhelyi országgyűlési képviselővel

úgy vélem, nálunk nem volt szerencsés, hogy így alakult a helyzet, mert egy nagyon sajátos időszakot élünk. Nincs megfelelő tapasztalatunk a parlamenti demokráciáról, ezért szerencsésebb lett volna egy kicsit több megértés egymás iránt, sőt az, ha az ellenzék inkább segítette volna a kormányt rendszerváltoztató munkájában.

■ **Az említett ellenzéki reakciók mennyiben húzhatták keresztül az MDF elképzeléseit?**

– Bizonyos célkitűzéseket valóban emiatt nem sikerült megvalósítani. Sajnálatosnak tartom, hogy a kormányzat és a parlamenti többség nemcsak magára maradt bizonyos igazságtételi törekvéseiben, hanem kezdettől nagyon éles támadásokat is kapott. A kormányzati, társadalomirányítási rendszer megváltoztatásával kapcsolatos személyi döntéseknél szintén nagyon heves ellenállásokba ütközött a kormánytöbbség, holott a vá-

lasztások előtt e kérdésekben a pártok teljesen azonos nézeteket vallottak. Bár az is igaz, hogy valójában mi sem ismertük az ország valódi állapotát, azt gondoltuk, sokkal könnyebb lesz a kormány dolga. Emellett tudni kell, hogy nemigen létezhet a

világban olyan kormány, amely három év alatt az összes elképzeléseit meg tudja valósítani.

■ **Milyen esélyeket jósol pártjának a jövő évi választásokra?**

– Abban bízom, hogy valamennyi párthoz képest a leg-

több parlamenti helyet mi szerezzük majd meg. Az 1994-es választások kimenetele főként attól függ, hogy a társadalom mennyire tudja reálisan megítélni a folyamatokat. Azt is mondhatom, hogy a józan észben bízom, abban, hogy az emberek értékelik: az ország független, szabad, valóban a parlamenti demokrácia működik, egyetlenegy pártközpontból sem utasíthatják a minisztereket, de a polgárokat sem, és a vállalatok, az egész gazdaság megszabadult a keleti kötöttségtől, amit a KGST jelentett. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy ez az ország az elmúlt években képes volt egy óriási adósságtömeget is a hátán cipelni, és a nehézségek ellenére mégis megőrizte stabilitását, társadalmi békéjét. Ezenkívül tény az is, hogy több százezer ember jut földhöz, illetve lesz rész tulajdonos vállalatoknál, kezd önálló vállalkozásba, továbbá a magyarság tudta Közép-Kelet-Európában a legerősebben kiépíteni nyugati kapcsolatait. A külföldi kitekintést abból a szempontból is érdemes megtenni, hogyan élnek az emberek a környezetünkben, mert az egész keleti térségben sokan éheznek. Ezenkívül meg

vagyok győződve arról, hogy az általunk elért fél sikerek is olyanok, amelyeknél többet, jobbat egyetlen parlamenti párt sem tudott volna felmutatni. Azaz, a legkisebb rossz volt, és lenne a jövőben is az MDF. Mindezek alapján nézek bizakodva a választások elé, bár hangsúlyoznom kell: ennek alapvető feltétele volt, hogy az MDF megnyugtatóan le rendezze belső problémáit. Ez a közelmúltban sikerült is. Persze tudni kell, hogy más pártokban is vannak nézetkülönbségek, csak ők az ilyen típusú problémáikat elég keményen elfojtják, nem engedik nyilvánosságra jutni. Ugyanakkor az MDF-en belüli véleményeltéréseket széltében-hosszában lehet taglalni, amely bizonyos értelemben az MDF belső demokratizmusának is köszönhető. Mindezek ellenére tudom, hogy lehet indulatból is szavazni 1994-ben. Lehet pusztán az alapján, hogy társadalmi, megélhetési nehézségek vannak, de ezzel nem lesz senkinek sem jobb. Az elmúlt négy évtized alatt ugyanis ez az ország gyakorlatilag felélte a jövőjét, most ennek terhe hárul ránk.

N. Rácz Judit

■ **Nézetem szerint egy ország valamely településének jelentőségét, történelmi súlyát két határos tényező determinálja: a település szerencsés földrajzi helyzete és lakossága szellemiségének értéksintje. Az kétségtelen, hogy a szellemi értékek stabilabb megtartó alapot szolgáltatnak, mint a szerencsés földrajzi helyzet. A több évszázados tapasztalat azt mutatja, hogy a földrajzi helyzet kedvezőtlen volta, sok esetben nullszintre való csökkenése korszakaiban is, a szellemiség, a kultúra magas szintje egyedül is képes a település létét életben tartani.**

E két determináló tényező harmonikus együttese viszont hallatlan felfutását eredményezheti a település nemzetközi kulturális tekintélyének.

Szabad legyen Szeged történetéből vett két tragikus eseménnyel alátámasztanom, bizonyítanom a mondottakat: egyik a török hódoltság százötven éve, a másik az első világháború következményeként 1920. június 4-én keletkezett, új határok adta katasztrófális helyzetünk.

De előbb tekintsünk vissza arra az aranyporos-ködben úszó korszakára városunknak, amikor az említett két determináló tényező harmonikus hatásával, együtt érvényesült. Ez a korszak a XIV–XV. századi késő középkor idejére tehető, amikor is Zsigmond király (a császár), majd a Hunyadiak csodálatos családja kormányozta az országot.

Ez időben a Tisza és Maros találkozási helye szerencsés földrajzi helyzetünk nagyban gazdagította Szeged kereskedelmét, mert vízi úton szállított Erdély mesés ásványi kincseit városunkba és innen a Tisza, majd a Duna vízi útjain Nyugat nagy piacaira. Így összekötötte Szeged életét Európával, amely viszonzásul fejlett, nagyszerű ipari cikkeivel módosította Szeged polgárságát. E korszakban nem egy ízben országgyűlés helyszíne is volt Szeged Szt. Dömötör temploma, melynek nyolcszögletű tornyocskája a Dóm téren látható ma is. A hazai, valamint a nyugati korabeli irodalmi emlékek bizonyosságként, a gazdagnak, műveltnek mondott virágzó kultúrájú Szeged polgársága, illő kényelemmel, méltóan tudta

ellátni az ország nemessége színe-javát képező családokat, e nagy találkozó alkalmával. Ekkor már Szeged erős kulturális várát képezte a Johanniták után, 1440-ben ide telepedett Szent Ferenc rend. Az atyák iskolát tartottak fenn és a korabeli leghíresebb egyetemen: Krakkóban és Bolognában képzett szerzetesek a város humán és orvostudományi szintjét igen magas fokra felemelték.

E virágzó felfejlődést az 1526-os mohácsi vész által ránk zúdult „török hódoltság” 150 éve szinte többször eltemette.

Megsemmisült a szerencsés földrajzi helyzet minden adott-sága, mert a kereskedelmének éppen nem nevezhető, rablott bőséges áru, a keleti ozán birodalomba irányult. A zsarnoki fosztogatás elől a népeség részben a Habsburg uralom alatti területekre menekült, az itt maradt megcsappant lakosság szép fiait és lányait rab-szolgasorsra elhurcolták. Városunk egy kisszerű török helytartóváros rangjára süllyedt, hol a mecsetek sokasága és az iszlám terítő tevékenysége kötötte fizikai és szellemi gúzsba a lakosságot, hogy magyarságát lassan megsemmisítse. Ámde meggátoló erővel közbelépett a nagy virágzás korából itt maradt „erős vár”, a ferencrendi atyák jelenlétében. Ők az elnyomó üldöztetések alatt sem hagyták abba a tanító munkát. Mind iskolájukban, mind a szónoklatokban a templomban hirdették a népnek az erőt adó igéket. Az ő szellemiségük: e vékonyknak látszó, de vaskötél erősségű köldökszinórja kötötte Szeged népet európaiságához, kereszténységéhez, melynek tudata majd négy generáción keresztül is töretlenül megmaradt. Így tartotta meg Szeged létét, magyarságát és szellemiségét a 150 évig tartó rabiga alatt.

1686-ban, a török kitakarodása után hajnalodott Szeged második virágzása. A város értelmes vezetősége 1719-ben meghívta a korabeli oktatás és tudomány nagyhírű művelőit: a Piarista Atyák tanítóréndjét. Az ő nyugati, keresztény kultúrára épült nevelésük egy új, művelt polgárságot alakított ki ittlétük alatt. Bár ez az új polgárság

A szellem győzelmei

Gondolatok egy történelmi jelentőségű szegedi képzőművészeti találkozó kapcsán

Városunk képzőművészeti vezetősége már a szovjet szocializmusnak nevezett sokkoló, lidércnyomások korszak után közvetlenül, az 1991. év január havában aktív lépéseket tett Szeged képzőművészetének új fejlődése irányába. Így azonnal megszüntette a 45 éves át kényszerűen elviselt – a megyénk területén belüli – egy másik város – művészeti szellemiségének alárendelt, megalázó, úgynevezett „Filia-helyzetünket”. Megszervezte két tekintélyes művészeti csoportját, melyek egységes célul tűzték ki Szeged sajátos karakterű, egyéni képzőművészeti arculatának kialakítását.

Ennek a gondolatnak a szolgálatában megvalósította a triennálé-rendszerű (három éven át ismétlődő) tárlat-típusunkat, melynek kulturtörténeti jelentő-

ségét adja az a tény, hogy a politikai határokon túl élő és alkotó magyar képzőművészeket a tárlatra meginvitálva kifejezi összetartozásunkat. Ezáltal az európai közös fejlődésünket munkálva, mindannyian előbbre jutunk.

E szinte seregszemle-tárlatunk nagyszerű alkalmát megragadva, szeretnék néhány gondolatot felvetni és közölni, melyet a több évszázados történelem tanulása, valamint a Nesztori hosszúságú szemlélődő élet sug a figyelő gondolkodónak. Hiszem azt, hogy a nagyon távoli és közeli múlt tapasztalatai útmutatóink lehetnek a jövőbe most, amikor a történelem buktató szakadékein, mély vízárkain sikerrel kívánunk „száraz lábbal” átkelni.

nem mutat tiszta magyar neveket, mert a biztonságot kereső néptörödékeket Szeged szívósen betelepítette. A piarista atyák nevelése által jó, a hazához hű állampolgárokká lettek. Így az új polgárság ragyogó szellemi arculata kezdett hasonlítani a török hódoltság előtti, szegedi karakterre. Ma már csak a nevek mutatják e színmagyar polgárság valamikori eredetét.

Hangsúlyozni kívánom ismét, hogy ennek az új polgárságnak a fejlődése olyan jó ütemben haladt a piarista atyák majd 200 éves hatása alatt, hogy nem torpant meg az 1848-as szabadságharc viharai által, valamint a nagy szegedi 1879. évi árvíz fizikai pusztítása alatt sem. Sőt, ez a nagy árvíz is csak hasznára lett városunknak. Az árvíz által földdel egyenlővé téve a régi-módú vályogvárost, helyére egy új, Európa-szerte korszerű település emelkedett ki a Tisza habjaiból, mely vénusi szépségű eklektikus-szeccessziós stílusú, új gyönyörű Szeged-ként uralta immár a délvidek tájait.

Tisza Lajos, e kitűnő szervező, kormányzati hatalommal felruházott államférfi, a Monarchia legnagyobb városter-

vezői, építőművészei, valamint a szegedi és környező falvak szorgalmas paraszti népének segítségével, Európa, majd minden államának hatalmas pénzajándékai által, alig 10 év alatt felépítette a ma is látható Szeged belvárosi részét.

De, sajnos, jött a bevezető-

semlen említett második történelmi tragédiánk, az első világháború és annak minden ismert következménye, kezét-lábát elvesztett torzózó béniította Szegedet. Határszéli helyzetével megfosztotta minden gazdasági előnyétől, melyet régebben szerencsés

földrajzi fekvése biztosított. A lassú sorvadás és a szellemi halálréme fenyegette ismét a várost. Ámde Szeged új kulturált vezető polgársága már nem volt az a képlékeny szellemi massa, mint a török hódoltság katasztrófája idején. Jogászi műveltséget magasan megemelték az ideköltöztetett Kir. Itéző Tábla országos hírv jogtudósai. Így a polgárság kitűnő éleslátással megválasztotta országgyűlési képviselőjének, a kor talán legnagyobb kulturpolitikusként, gróf Klebelsberg Kunót, aki egész életében Szeged védelmezője és patrónusa volt. Gróf Klebelsberg Kunó megtalálta azt a gyógyító injekciót, melynek ereje évszázadokra megalapozta Szeged létét és kulturális jövőjét. Ez a nagyerejű gyógyszer a több évtizedes akkor menekülni kénytelen kolozsvári tudományegyetem ide-telepítése volt. Az erdélyi fejedelmek által patronált európai hírv szellemi öröksége mind ide került. Drága humuszával megtermékenyítette Szeged szellemi talaját. Kiépült a Tisza-part parkokkal övezett nagyszerű egyetemi városrész, klinikaival, kutató-intézeteivel, melynek tudós professzorai hírneve egész Amerikáig ismertté tették Szeged tudományos hírnevét. Végül is mindezt megkoronázta a Nobel-díj, Szent-Györgyi Albert személyében.

A Szegedre menekült csanádi püspökség díszére, befejeztette gróf Klebelsberg Kunó a megkezdett hatalmas Fogadalmi templomnak nevezett dómot, melynek nagyszerűsége csodálattal tölti el az idegent. A lassan két egyetemmel oszlott alma mater vonzásában számos felsőfokú oktatási intézmény és középiskola, valamint a most 120. évét ünneplő tanárképző főiskola jelenléte tette híres iskolavárossá Szegedet.

Ezek a példák bizonyítják, hogy egy város szellemisége erejével képes legyőzni a szerencsétlen földrajzi helyzete tragédiáját is.

Kopasz Márta
képzőművész
c. főiskolai tanár